

„LUPTA FENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTĂ“

REVISTA LITERARĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMANA

DIRECTOR TH. M. STOENESCU

ABONAMENTUL

Pe un an . . . . . 20 Lei
 Pe 6 luni . . . . . 10 ”
 Pe 3 luni . . . . . 5 ”

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA

12, Strada Bis. Eni, 12 — București.

ANUNCIURILE

Linia de petit. . . . . 20 b.
 1/2 pagină . . . . . 15 lei
 1/4 ” . . . . . 8 lei

COPILUL MIZERIEI

I

Bolnavă, sdrențăroasă și tremurând de frig,
 Pe drumuri rătăcește, acoperind în poale
 Un biet copil, ce rupe, flămând dintr'un covrig
 În lacrimile mumei redevenit mai moale.

Ai crede-o, la vedere, că este o cerșetoare...
 Toți câinii, dupe dânsa, lătrând, se năpustesc;
 Copiii o insultă sau o lovesc de-o doare;
 Cu scârbă, trecătorii la halul ei privesc.

— Femeie păcătoasă! — zic preoții, în care
 Speranțele ca 'n fundul prăpăstiei rămân;
 Nu e destul că 'și duce mizeria 'n spinare,
 Mai trebuia să poarte și un copil la sân!

Dar ea înaintează, cu ochii în pământ;
 În urma ei, cu grabă, copilul își târăște...
 Ea vede că 'n potrivă toți oamenii îi sunt,
 Ea știe că bogatul pe cel sărac urăște.

De-aceia, nu recurge la milă nici-odată,
 Nu cere bunătate în ochii nimănui;
 Își amintește numai atât: că are tată,
 Și-aleargă, 'n disperare, la ajutorul lui.

Odinioară, — sigur, pe când era alt-fel, —
 Simțise că iubirea de un strein o leagă,
 Și patima orbind'o în totul pentru el,
 Cu sufletul și corpul 'i se dăduse 'ntreagă.

Cu densusul într'o noapte de la părinți plecase...
 Dar, o! durere!... omul se 'nșeală une-orî...
 Zadarnic se 'nerezuse, căci prea târziu aflase
 Că tocmăi devotații sînt cei mai trădători.

II

La poarta unei case incetinel bătut
 Și vinele și nervii în corpu-î se sbărliră...
 Dar sângele de o-dată în inimă-î stătut,
 Cu tatăl seî în ușa când ochi 'i se 'ntălniră.

Bătrânul, ca de trăznet lovit pe ne-așteptate,
 Inmărmuri o clipă, și la vederea ei,
 Strigă, desnourându'și sprincenele 'ncruntate :
 -- Afară, cerșetoare! Te-du din ochii mei!

Copilul, de-o putere divină inspirat,
 Cu mâinile 'nceștate de rochia tristei mume,
 Privea la el cu gâtul întins și nemișcat,
 De-ai fi crezut că, 'n ură, pândește să'l sugrume.

Dar muma lui sdrobită, căzută, disperată,
 Tărându-se 'n genuchie, cu părul despletit,
 Îl urmărea, rugându'l cu vocea seacă : — Tată !
 Oh ! Iartă-mă, aibi milă !.. aibi milă... am greșit !

— Mormântul mumei tale e surd spre-a te ierta...
 Căci tu ai omorât'o, făcînd'o de rușine !
 Tărăna o apasă cu mișelia ta !...
 Afară cerșetoare, afară de la mine !... —

Cu mâinile pe pieptu-î, abia fiindu'și viața,
 Rămase ca o stîncă, rugându'l fără glas...
 Dar el, cu nepăsare, își reîntoarse fața .
 Și, pentru ca să plece, făcu întăiul pas.

Atunci, copilul zise cu graiul ângeresc :
 — Nu plînge, mamă dragă, vei fi și tu bogată,
 Căci mă voiî face mare, și am să te 'ngrijesc...
 Ridică-te să mergem, âst om nu'ți este tată ! —

Când auzi bătrânul acele-adânci cuvinte,
 Mișcat pînă la lacrimi, strigă : — Copiii mei !...
 Și-adăogă strîngîndu-î la pieptul seî fierbinte :
 Oh ! Ei sînt demni de mine și eî n'am fost de ei ! —

Th. M. Stoenescu.

STOMACUL CERE

— Morții cu morții; vii cu vii! stomacul cere!

Așa zicea nesăturatul Spiridon Topală, or de câte ori năștea saă murea câte cineva în familie și zăpăceala împrejurării nu'l lăsa să'și vază de regulata lui mîncărică și băturică.

Nu era tocmai mîncăcios, dar s'ar fi ospătat la trei mese, una dupe alta, începînd de la supă și până la friptură, și dacă l-ai fi întrebat;

— Ai mîncat, nene Spiridoane?

— Am făcut o zacuscă; ți-ar fi răspuns el și s'ar fi poftit singur la a patra masă.

Și nu doar că era din vremea celor cu șapte pite și-un pitoi; dar, dacă 'și schimbasese anteriorul și șapea cu cozoroc pe-o redingotă neagră și-o pălărie cu marginile cât urechile unui vier, stomacul îi rămăsese credincios vechilor obiceiuri ale bunicii săi, care stătea la masă pe marginea patului saă a unei sofale mari, pentru ca să le fie mai aproape, dupe cel din urmă pahar de vin chipriotic, să se lungească pe șpate, slăbindu-și cingătoarea pantalonilor și dănd voce stomacului să macine îndelete.

Din frați și verii, avea o mulțime de nepoți și strănepoți; ocolise pe la ferestre la nașterea fie-căruia. Din unchi și mătuși, avusese o sumă de rubedenii; își ștersese nasul cu basmaua lui de doi coți și-un rup, la vecinica pomenire a tuturilor. Dar, odată faptul împlinit, dupe ce copii năștea și bătrânii mureau, pofta de mîncare îi venea pe loc, și începea:

— Morții cu morții; vii cu vii! stomacul cere!

* * *

Cocoana Frusina, nevasta lui, era jinduită să se ducă cu dînsul la vr'o sindrofie.

Pretutindenii o facea de rușine.

N'apuca să șează un sfert de ceas pe scaun; nu ajungeau să se adune toți mosafirii, că numai începea către gazdă, cam în glumă cam în serios:

— Par'că aud sunînd ceva lingurițe, pahare, cesci.... N'êți fi avînd de gînd să ne dați dulceață? Mie par'că mî-ar fi sete.

Mai întru târziu, când invitații se așează la *loton*, or la *otus-bir*, se strecura pe lângă urechia gazdei și-i șoptea:

— E rost de ceva mezelic? salam... ghiudem?... Vr'un picior de curcan?... Auz sunînd niște farfurii.... Mie par'că mî-ar fi foame.

Avea pregătit or n'avea, gazda trebuia să scoată câte-ceva de prin fundul cămărei, așa că, din pricina unor ast-fel de supărări, biata cocoana Frusina era jinduită să se mai ducă cu dînsul la vr'o sindrofie.

* * *

Cînd erau poftiți la câte o nuntă, Spiridon n'avea răbdare până să i se citească biletul. Puțin îi păsa lui cine se însoară saă cine se mărită; la ce biserică saă la ce ceas era cununia. De cum lua nevastă-sa biletul să'l citească, el începea:

— Ia vezi, serie și la masă?

Așa că dacă invitația era numai pentru biserică, să se fi cununat și Soarele cu Luna, el tot nu s'ar fi dus.

* * *

Îi muriseră cinci copii, toți crescuți gata; flăcăi și fete mari; la toți le mîncase din pomană. Cel de-al șaselea, un tânăr

frumos și plin de viitor, muri la vrâsta de două-zeci și șase de ani. Plângeau până și vecinii care 'l văzuseră numai trecând pe lângă porțile lor. Spiridon, după ce văzu mortul gătit și așezat pe catafal, întrebă dacă masa era gata. Dar, într'o astfel de jale, cine se mai gândea la stomacul lui? Dacă văzu așa, răzbi tocmai la o rudă de-al șaptelea rând. Acolo găsi masa pusă. Se pofți singur, zicând :

— Morții cu morții; vii cu vii! stomacul cere!

* * *

Până la cele mai adânci bătrânețe, Spiridon Topală și-a respectat și și-a iubit stomacul.— O boală fără leac îl trânti însă la pat și 'l ținu pironit pe saltele mai mult de două luni. In ultima săptămână nu'și hrănise corpul de cât cu câte-va lingurițe pe zi cu apă sau cu lapte căldicel. Se uscaseră ca o lingură de post. Era în agonie; cu toate astea, nu-î pierise încă graiul și cunoștința. In cel din urmă minut, ca printr'o minune, se păru că prinde putere, ceru să'l ridice pe perne; ar fi zis cine-va că moartea și-a schimbat hotărârea. Nevasta lui, se apropiă de dânsul, îi vorbi, el îi răspunse; îl întrebă dacă ar vrea să mânânce ceva; dar el o privi lung, înmărmuri ochii asupra ei; apoi, îi dete peste cap, pronunțând cu glas sfârșit :

— Vii cu vii; morții cu morții! Pământul cere!

Th. M. Stoescu.

REVEDEREA

Azi, când timpul începuse
Rana'n piept să mi-o usuce,
Te reved... și-a ta privire
Mi' de amintiri 'mă-aduce,

Nu te mai iubesc acuma,
Azi nu mai iubesc nimica;
De femeile frumoase
Simt în mine numai frica.

Du-te dar căci ești frumoasă
Și mă tem c'a ta zîmbire
Fără voie să'mi prefacă
Frica iarăși în iubire.

Carol Scrob.

Noembre 1888...

IN BÂLCIU

Un boier p'un câmp mergea
C'un țigan și-așa vorbea :

„Mă! bun ar fi câmpul ăsta pentr'un bălcu.“

„Că bine zici!“

„Ce de șatre, zău, cocoane, n'ai putea să'ntinzi aici!“

„Ai putea să vinzi ici doniți; dincolo cenace, oale;“

„Colo-ași trage eū din foale,

„Ași lu'ra cue și chei

„Broaște, clanțe, or ce vre!“.

Poposind să se-odihnească, după cai descălecară.

Și de doi pomi îi legară.

Începură să se plimbe ca ntr'un bălcu, încetinel.

Și mergea întâiu boierul, iar țiganul după el.

Și plimbându-se tihnit

Cioari' nu ș' ce i-a venit

Că boierului o palmă drept în ceafă i-a plesnit.

— „Ce dai mă?“ zise boierul, supărat și cu mirare...

„Nu! Mânca-te-ași! N'am dat eū.

„D'apoi cine?“ — „Dumnezeu!

„Să mai știe să aleagă într'un bălcu așa de mare!“

Gheorghe Adamescu.

SONET

Mă 'ntunecă urîtul cu noaptea lui adâncă,
Și nu mai am prietenî, iubite.... nici un vis;
Mă simt uimit și singur, ca un nebun pe-o stîncă,
Ce vrea să se asvîrle din cuhne în abis!

Ca nici o dată, astă-zî, m'a prins o crudă jale
De visele-mî pierdute, de tinerețea mea;
Ca un moșneag de trude zdrobit, căzut în cale,
Ca nici o dată, astă-zî, simțîi viața grea!

Și-am plîns,—precum ar plînge amantul dupe drigul
Tubitei fidanțate purtat spre cimitir;
Și-am plîns,—precum ar plînge murindul în delir,

Sau, iarna, proletarul cînd îl sfișie frigul...
Și, liniștit, cu fruntea plecat pe brațul stîng,
O vecinicie 'ntreagă așî fi voit să plîng!

Noembrie, 1888.

Traian Demetrescu.

VORBE

Răbdarea este cel mai puternic scut; mânia cel
mai mare dușman; rudele un foc care cînsună;
prieteniî adevărați, o mîngăiere divină; rătăcioșii
niște șerpi; știința o bogăție; modestia, cea mai fru-
moasă podoabă; dar poesia, este un tron.

Poetul și floarea aū aceiași soartă: unul vestejește
între oameni, alta se usucă între mărăcinî.

Bogatul e nobil, înțelept, savant; el știe să distingă
meritele, este elocinte, frumos: dar toate calitățile lui
aū ca reazăm aurul.

Ce pedeapsă e bătrînețea! — Corpul se încovoie
mersul devine șovăitor, dinții se clatină, vederea se
stînge, auzul se astupă, gura se amărăște; aī tîi nu
te mai plac, nu te mai ascultă, femeia nu ți se mai
supune, copii te ia peste picior, fiul chiar îți devine
un dușman, numai căinele urlă jelitor, cînd îți simte
mirosul de cadavru.

Omul statornic e ca o luminare aprinsă: întoarc
o luminare cu flacăra în jos, ea tot în sus se va
canta.

UNA-ALTA

Directorul teatrului e înconjurat de mem-
brii comitetului, cărora e gata să le citeas-
că o nouă piesă a sa.

Înainte d'a începe, se scoală dupe fotoliu-i
directorial și dă fie-cărui membru câte-o bas-
ma, zicînd:

— De astă-dată, vă voi ceti o dramă!

* * *

Un provincial, venind în capitală, trase în
gazdă la un prieten al său însurat. Stătu o
zi, două, trei, patru, mai mult d'o săptămâ-
nă, până ce găzduitorii lui, eșind din răb-
dări, îi ziseră:

— Dar bine, nu te gîndești că nevasta și
copii d-tale te-or fi dorind și te-or fi aștep-
tînd acasă?..

— Tocmai la asta m'am gîndit și eū: o
să le scriu să vie și ei.

* * *

Un tînar, parfumat, pudrat, cu sprincene-
le trase, cu buzele roșite și gătît ca o cu-
coniță, se prezintă la oficerul stărei civile
spre a'și face o declarație oare-care.

Funcționarul, după ce-i face toate chestiu-
nele cerute de formalități, ajungînd la sex,
se oprește, îl măsoară de sus până jos, și'l
întreabă:

— De ce sex ești, d-le?

* * *

Profesorul de religie scoate la lecție pe
elevul Ițic Șloim:

— Ce crimă neiertată a comis Juda asu-
pra lui Isus Christos?..

— 'L-a vîndut prea eștin!

* * *

Profesorul de aritmetică, întrebă altă dată
pe Ițic:

— Cât face două și cu trei?

— Șase!

— Cum se poate?... Mai spune o dată!

— Șase!

— Șezi în genuchî, să știi altă dată că
două și cu trei fac cincî!

— Dar dobânda, nu puî la sichitală?

* * *

Un bărbat comunică celui mai bun prieten al său, că i-a murit nevasta.

Prietenul, care numai fiind că lipsise cât va timp din oraș nu putuse afla mai dinainte trista veste, începu să plângă cu hohot.

— Nu plânge, îi zise bărbatul, o să'mi eu altă nevastă.

Flagrant delict

De la distanță

(Dupe de Parville)

Nenorocită e une ori femeia care se mărită cu un învățat.

Născocirile acestuia, o pot supăra într'o zi, în minutele cele mai mulțumite.

Un învățat, se stabilise de cât-va timp la țară, unde avea o casă și o grădină din cele mai frumoase. Acolo se ocupa une ori cu studiul fotografiei.

Nu era însă ca acei pierde vară, care o pleacă cu aparatul fotografic, să copieze pozițiunile după natură; el se ocupa într'un mod cu totul științific.

Căuta se rezolve problema aceasta: fotografia de la distanță mare.

Și-a rezolvat'o, din păcate, pentru neînștiințea și nefericirea lui.

* * *

Nevastă-sa îl lăsa mai tot-d'a-una singur, spuindu'i că se duce să se plimbe prin grădină.

Ea zicea că doctorul îi recomandase să umble mult, și pentru acest sfârșit, obținuse de la bărbatu-său toată libertatea.

El căuta une-ori s'o însoțească; dar din-sa nu'l primea, sub cuvânt că cu dânsul nu va putea să se plimbe liniștită.

Remăind singur, își reîncepu studiile și'i veni în minte o idee: *obiectivul* este un

ochiul ca or care altul, ochiul vede departe cu un ochian; deci, așezând o lunetă în fața obiectivului, aparatul fotografic va vedea departe și va reproduce întocmai aceea ce-a văzut.

Inventatorul se duse la foreastră și privi în depărtare la o casă ruinită.

Se hotărâ s'o fotografieze, cu toate că era la o distanță prea mare.

Așa făcu, și reuși pe deplin.

* * *

Nu se înșelase.

Fotografiase casa cu tot ce-o înconjură, cu movilele, cu gropile, cu arborii de prin prejur.

Nu mai putea de bucurie... Dar, deodată, uitându-se la tablou, văzu două chipuri omenesti, între doi trandafiri sêlbateci.

Acele două chipuri erau așa de apropiate, că ai fi zis că e unul singur.

Vrînd să le recunoască, mări imaginea și... o! trădare!... unul din chipuri era al nevetei sale, cel'alt avea mustăți.

Flagrant delict constatat!.. fotografiat la distanță. Cine s'ar fi așteptat că fotografia o să facă ast-fel de progres?

Închipuiți-vă, încurcătura nevetei lui, care, la întoarcere, se văzu însăși prinsă cu mâta'n sac! Dădu dracului și știința și pe toți învățații!

Această descoperire va avea, fără îndoială, cele mai mari rezultate. De aci înainte, bărbații geloși vor fi siguri de nevestele lor... numai dacă se va inventa un aparat, care să vază și prin ziduri sau prin ușile încuiate!..

Nocturna..

CURRENTUL GREC LA RUȘI

Insistența patriarhului Dositheu pe lângă regii și patriarhul din Mosqua d'a se depărta Lichudi din academie, în fine a produs efect, mai ales că regenta Sofia a fost călugărită cu forța din ordinul fratelui său, regelui Petru I și Golitzin a fost depărtat de la afacere, pe când Sofia și Golitzin protegeau mai mult pe frații Lichudi.¹⁾ Primind scrisoarea Patriarhului Dositheu, asemenea citind și lunga lui epistolă către regii, patriarhul Adrian a fost necesitat, de și forțat, a depărta pe Licudi din academie, nu imediat însă. Demisionându-i din posturile de profesori, Adrian i-a numit la tipografie, unde au și început a preda limba italiană pentru amatori.

Aceasta a fost la anul 1694.²⁾ Imprejurarea, că frații Lichudi n'au fost depărtați din Mosqua, a supărat pe Dositheu și Chrysanth, și ultimii au adus asupra Lichuzilor o nouă acuzațiune, anume, că Lichuzii scriu la Constantinopol, ca când Chrysanth a fost trimis la Mosqua cu însărcinarea d'a provoca pe regele Moscovei la rebelul cu turcii, și d'aceia Dositheu a cerut din nou, ca Lichudi să fie depărtați din capitala Mosqua. Patriarhul Adrian a răspuns lui Dositheu, că Lichudi au adus folos academiei și acum s'au apucat de alt lucru — d'a preda limba italiană, că ce trebuie de făcut

¹⁾ Regenta Sofia a servit de subiet al romanului „*Monachul tainic*,” compus în rusește de Ivan Vișigin, care roman este tradus și în românește.

²⁾ S. C. Smirnov „Istoria academiei slavono-greco-latine,” Mosqua, 1855, pag. 18—37. În acel timp se tipăreau la Mosqua alfabetele grecești și latinești, precum și multe alte cărți, la care lucru a contribuit foarte mult renumitul spătar Nicolae Miclescu, pronumit și „*cârnu*,” român bine cunoscut, care la compus mai multe cărți în grecește, latinește, rusește, a tradus mai multe cărți din grecește în rusește, dedicându-le regelui Moscovei Alexii I (1645—1676) Sub Petru cel Mare (1682—1725) a fost ambasador rus în Pekin, China, a compus primul manual de aritmetică în rusește (I. Porfiriev. „Istoria literaturii ruse,” Cașan, 1870, part. 1, pag. 507). Despre renumitul Spătar Nicolae Miclescu s'a scris mult în felurite limbi, între care în cea română domnii B. P. Hașdeu, V. A. Ureche, și să prepară pentru acest scop și d. Gr. G. Tocilescu.

cu dânsii, de oare-ce au fost recomandați de Dositheu, ca înțelepți și perfecți în toate, și d'aceia au și fost primiți la Mosqua cu onoare?... Depărtarea Lichuzilor din academie nu i-a compromis în fața regelui, ci, din contra, regele Petru I, prețuind capacitatea oamenilor, căuta să profite pentru cultura poporului rus. La anul 1697 s'a întărit alianța ofensivă a Rusiei cu Veneția contra turcilor, și d'aceia trebuia de avut relațiuni directe cu dogele venețian și senatul lombardic. Pentru ușurarea acestor relațiuni, Petru credea foarte necesară și importantă studiarea limbei italiene de către familiile cele mai bune ruse, cu atât mai mult, că în Veneția nu era interpret de limba rusă. Văzând că Lichudi preda conștient limbele latină și italiană, le-a mărit salariul, ordonând tot o dată, ca boerii și alte clase să dea copiii lor la școala Lichuzilor, spre a studia limba italiană. Așa dar la anul 1697 la Lichudi urmau 55 elevi din familiile nobile ruse. Dar soarta nu lăsa în pace pe frații Ioaniciu și Sofroniu Lichudi. Din nou au început a reclama contra lor. În octombrie 1697 a sosit în Valachia, la Dositheu, patriarh de Ierusalim, un grec renumit Nicusiu Panagiot, carele dorea să fie profesor la academia din Mosqua. Pentru acest scop Nicusiu Panagiot a cerut de la Dositheu, patriarh de Ierusalim, un act de recomandațiune către regii și patriarhul din Mosqua. Dar Dositheu, carele s'a greșit în privința Lichuzilor, să știa d'a mai da recomandațiuni, și d'aceia a refuzat lui Panagiot.¹⁾ În același timp Dositheu scria lui

¹⁾ S. C. Smirnov. „Istoria academiei slavono-greco-latine,” Mosqua, 1955, pag. 38,70, (în rusește). Acest Nicusiu Panagiot, dragoman pe lângă Poarta Otomană, a publicat însemnata carte „*Mărturisirea orthodoxă*,” compusă de renumitul Petru Movila, mitropolit de Kiev, român de origină, carte aprobată la sinodul din Iași, din anul 1642—1643, în limba greacă cu precuvițarea lui Nectariu, patriarh de Ierusalim, atât de cunoscut și la români, în Amsterdam, Holanda, la anul 1662 pentru grecii orthodoxi. După această edițiune, la anul 1689, sub patriarhul Ioachim, a fost tradusă această carte în Mosqua, în monăstirea Ciudov, în limba slavonă. La anul 1696, după binecuvântarea patriarhului Adrian, această carte s'a publicat și spre usul comun, și după aceea a avut multe e-

Adrian despre Lichudi: «noi am auzit că unii, protegând pe profesori, zic, că eu am scris înainte, și 'i laudam, de ce acum 'i critic? Dar a vorbi așa nu este prudent. Christ, cunoscătorul inimilor, a ales pe Iuda, și l'a făcut apostol al său, ca bun, iar când el s'a făcut rău, l'a depărtat. Sf. Gregoriu Theologul atâți ani a stimat pe cinicul Maxim, ca onest, dar când ultimul a devenit om rău, l'a depărtat, ast-fel că sinodul al doilea ecumenic a interzis d'a se numi Maxim creștin... Asemenea și noă ni s'au părut profesorii modești la vedere, și noi am crezut, că dânsii au inimă bună, pe când dânsii pe urmă s'au constatat a fi răi și vicleni, și noi am scris despre răutate și viclenie, pe cari le-ați văzut înși-vă, n'a fost necesitate d'a scrie despre aceasta multe scrisori, dar trebuia imediat după prima scrisoare să-i exilați într'o mănăstire depărtată, spre a nu rămănea dânsii în Mosqua spre a scrie, ce le va trăsni prin cap; dânsii nu pot deveni modești, și scriu aci ori-ce minciună, din care cauză poate proveni răul. Această scrisoare este trimeasă din *București* de la 6 martie 1698.²⁾

Toate aceste insistențe ale patriarhului Dositheu, în fine, și-au avut efect. Să înțelege, că mai multă importanță a avut reclamațiunea, că Lichudii iaă parte în afacerile politice și scriu la Constantinopol despre starea contemporană a afacerilor statului. Patriarhul Adrian a adus aceasta la cunoștința regelui, și Lichudii au fost internați în mănăstirea «Novospassky» din Moscova; iar în anul 1701 sau 1702, au fost exi-

lați în mănăstirea Sf. Ipatiu din Cosrom. În mănăstirea Sf. Ipatiu, Lichudii au trăit până la anul 1706, și acolo nu părăseau lucrul, ci se ocupaă cu o cercetare vastă polemică contra protestanților.

Necesitatea de știință, foarte simțită în Rusia, a contribuit la scoaterea la lumină iarăși a acestor renumiți frați-profesori. Iob mitropolit de Novgorod, având intențiunea d'a înființa în eparchia sa școli, a crezut necesar d'a se adresa, pentru acest scop, către frații Lichudi, și, cu permisiunea suveranului i-a chemat din mănăstirea Sf. Ipatiu, și, prin concursul lor, a înființat școală slavonogreco-latină. Spre ajutor lor, mitropolitul a chemat din Mosqua pe unii din elevii lor, între cari pe Carion Istomin. Acum a reînviat activitatea profesorilor. În decurs de șase ani, Lichudi au predat elevilor gramatica, poetica, retorica și parte din logică, au tradus multe cărți din grecește și latinește în rusește, au compus o nouă cercetare polemică contra protestanților, cercetare, dedicată celor patru patriarhi orthodoxi greci din orient: de Constantinopol, Alexandria, Antiochia, și Ierusalim, la anul 1706. Cu concursul Lichuzilor mitropolitul Iob a înființat 14 școli.

În decembrie 1708 Sofroniu Lichud a fost trimes de către Mitropolitul Iob la Mosqua, cu însărcinarea d'a aduce presă pentru tipografia, care să proiecta în Novgorod. Stefan Iavorsky, mitropolit de Kiazan, locuitor de patriarh de Mosqua, l'a reținut la Mosqua, ordonându-i să predea limba greacă în școala deschisă în Mosqua, în metochul mitropoliei de Cazan. După moartea lui Iob, Mitropolit de Novgorod, în februarie 1716, a fost chemat la Mosqua, după ordinul regelui Petru I. și Ioanniciu Lichud s'a așezat împreună cu fratele său; dar bătrânețea și ostenelele îndelungate în curând l-au apropiat de mormânt. Ioanniciu a decedat la 7 august 1717, în etate de 84 ani de la naștere, și s'a îngropat în biserica de jos a monastirei «Zai-cônospashy, în apropiere de «iubita lui școală.» Timpul nici până acum n'a șters de pe piatra mormentală a lui epitafia mișcătoare,

dițiunii în limbele greacă și slavonă. În rusește s'a tradus la 1830 în Petersburg de decedatul econom *I. D. Colocolov*. În românește s'a tradus de *Filaret Scriban* episcop de Stavropol, renumit director al seminarului „Veniamin” din Iași, decedat la 23 martie 1873. S'a mai tradus în românește și de d. *Barbu Constantinescu*, actual profesor la facultatea teologică din București. (A se vedea, între altele, și *I. Cistovici*. „Istoria bisericeii ruse occidentale,” Petersburg, 1884, part. 2, pag. 126—127 (în rusește).

²⁾ *S. C. Smirnov*. „Istoria academiilor slavonogreco-latine,” Mosqua, 1855, pag. 71 (în rusește). Ioanniciu Lichud a predicat în duminica a cincea a postului mare, în anul 1701, în monastirea „Zai-onospashy,” prin urmare libertatea Lichudilor în Mosqua nu era restrânsă prin nimic...

scrisă de fratele lui, Sofroniū Lichud, în limbele greacă și slavonă. Sofroniū Lichud a avut soarta d'a deveni din nou profesor în academie.¹⁾

Sub ast-fel de activi profesori ca frații Lichudi, nu era de mirare, că elevii academiei din Mosqua au arătat succese strălucite. Scopul cultural s'a ajuns cu succes strălucit: rușii s'au împăcat cu idea, că știința este folositoare, și pe primii învățați ruși îi aștepta o soartă mai fericită, ca pe primii profesori — frații Lichudi. Nu se poate contesta, că frații Lichudi n'au pus fundament științei în academia de Mosqua, ci să poate afirma, că dênșii au fost adevărații introducători ai științei în Rusia. După Lichudi, în academia din Mosqua începe a predomina cultura latină, în locul celei grece, și aceasta se explică prin spiritul timpului. Petru cel mare, călătorind prin Europa, mai ales în Holanda, vedea mai mult cultura latină, cel puțin forma ei exterioară, vroia să tragă profit direct de cultură, știință, civilizațiune pentru poporul rus.

Apoi oamenii, pe cari Petru cel mare i-a înaintat și apropiat de sine, și le-a încredințat cele mai importante ramuri ale activității publice, erau educați sau în Europa apuseană, unde predomină cultura latino-catolică, sau au fost educați prin școlile din Polonia și Rusia sud-vestică, unde asemenea predomina cultura latino-polonă, cel puțin în forma exterioară, căci dogmele, misterele, ritualul exterior bisericesc, limba serviciului divin, clerul — erau toate orthodoxe. Pe lângă aceste, apoi și în Rusia nord-estică sau Moscovia, părerile în privința grecilor s'au schimbat în mod considerabil, mai ales în orașul Mosqua, capitala Rusiei nord-estice.

(Va urma)

George P. Samurianu

CIOCOII VECHI ȘI NOUI

SAU

CENAȘTE DIN PISICA ȘOARECĂ MĂNÂNCĂ

ROMAN ORIGINAL

de

Nicolae M. Philimon

(Urmare)

Păturică știa tot ce se petrecea în casa sa, dar în loc să se deștepte într'ansul simțimântul de onoare, din contra, el se bucura când vedea pe fanarioții oftând și făcând ochi dulci femeii sale.

Aceste infamii îl făcură să fie foarte bine priimit la curte, iar mai în urmă îi procurară rangul de mare Stolnic și funcțiunea isprăvniciei de străin, care'l puse în relațiune cu consulul Rusesc și Austriacesc, două mine noi de exploatat.

Într'o zi, el dedită masă mare protectorilor și noilor săi prietini. Toate dispozițiunile se luaseră ca să mulțumească cu desevirșire pe oaspeții. Cornul abundenței coprindea mai puține bunătăți în comparațiune cu cele ce se vedeau pe masa parvenitului. Așă dori să descriu numărul oaspeților, împreună cu calitățile morale și fizice ale fie-căruia în parte, dar asta se atinge de epopeă, și 'mi-e frică să nu mă trântescă Pegas. Mă mărginesc dar numai în povestirea unui incident, care turbură acest ospet măreț, și umili foarte mult mândria lui Păturică.

Pe când mulțimea fanarioților mânca și bea în onoarea lui Păturică, un sgomot de trăsură se auzi în uliță. Acest sgomot venea de la o cărucioară de țară fără coveltir (neacoperită). Ea era trasă de doi cai slabi ca niște iesme, și conduși de un băiat îmbrăcat țărănește. În lăuntru era așternut fin peste care era pusă o scoarță (covor) roșie cu vârgi, pe care ședea un boiărinaș de provincie, îmbrăcat cu anteriu de dimiă verde cu caravană (nădragi) de pânză albă de casă, cu tîrlici și iminei roșii în picioare, cu libada de aba albă împodobită cu găitan negru, și cu un cauc ascuțit îndesat pe cap.

Dacă cineva ar fi calculat vârsta acestui

¹⁾ S. C. Smirnov. „Istoria academiei slavono-greco-latine,” Mosqua, 1885, pag. 71—73.

boiăr de țară după periș sêi cei albi ca zăpada, negreșit că 'i-ar fi dat de la șapte-zeci până la șapte-zeci și cinci de ani, și nu ar fi greșit; judecat însă după falnica ținere a corpului și după frăgezimea feței sale și ochii cei plini de inteligență și mândriă, l'ar fi luat drept om matur, dar nu bătrân.

Cum ajunsese căruța în dreptul caselor lui Păturică, boiărinașul zise vizitiului: oprește Stane. Căruța încetă de a se mai mișca, iar boiărul se dede jos, intră în curte, și de aci în sala de jos a caselor.

Privirea lui se opri mai întâiu asupra mulțimei de arnăuți și de feciori ce intrau și eșiau, ținând în mâni farfuriile pline de cele mai gustoase bucate; după aceia observă cele-lalte amănunte ale casei și rămase uitat de luxul și bogăția ce coprindea într'însele. Oare nu mă voi fi amăgit; cugeța el în sine, asta este casă de boiăr de proti pendadă, ia saltanat Domnesc; și ca să se încredințeze dacă nu era un vis ceia ce vedea, opri pe un arnăut, și 'i zise:

— «Ia spune-mi, dragul meu, ce arnăuți șade în casa aceasta?»

Arnăutul, luând pe bietul bătrân drept cerșetor, îi zise cu ironiă:

— «Să vii sâmbătă moșcicule, că astăzi nu face boieru milosteniă.»

— «Ia lasă milosteniile la o parte, și răspunde-mi la ce te-am întrebat, zise boiărașul cu un glas aspru, ce indica supărarea ce 'i pricinuisese umilitoarele expresiuni ale arnăutului.

— «De ce nu, dacă voești. Aici locuiește marele Stolnic Dinu Păturică Hale Ispravnic de străini

— «Dar saraiurile acestea și cele ce se coprink într'ênsele, sunt toate ale lui?»

— «Da, ale dumnealui.»

— «Apoi dacă este așa, spune 'i c'am venit să 'l ved, că sunt mulți ani de când nu l'am văzut.»

— «Și cine să 'i zic că ești?»

— «Spune 'i că sunt tatăl dumisale, și mă numesc Treti Logofet Ghinea Păturică ot Bucov sud Saac.»

Arnăutul privi pe bătrân cu mai multă

băgare de seamă, dar sărăcia ce se vedea întipărită pe vestmintele cu care era îmbrăcat, îl opri de a anunța mândrului său stăpân un tată atât de umilit și trențeros.

Bătrânul simți aceasta, și înfuriindu-se de nebăgarea în seamă cu care îl privea arnăutul, zise:

— «Ascultă moșcicule, du-te numai de cât de spune stăpănu 'u 'i teă că am venit să 'l ved, sau arată-mi odaia în care se află, să intru eu d'a dreptul. *Oști d'aci!* (fugi d'aci!)

Aceste cuvinte ale bătrânului, fiind pronunțate cu voce tare, pătrunseră până la auzul lui Păturică, carele înțelegând după accent că persoana ce întreba de dânsul era tatăl său, eși în sală, ordonă arnăutului să 'l gonească.

— «Dar bine cocoane Dinule, cum pot cuteza eu să dau afară pe un om care se numește părinte al dumitale? răspunse arnăutul cufusiat.

— «Da fiule, sunt bătrânul teă tată. Nu mă cunoști?»

— «Auzi acolo obrăsniciă; un cerșetor de uliță, să se numească tată al meu! dați-l afară pe brânci, auzitați voi? Eu nu am tată, apoi se retrase în cameră ca să nu turbure petrecerea amicilor săi.

Bătrânul auzind pe fiul său pronunțând aceste omoritoare cuvinte, își perdu mințile; fața lui deveni teribilă și amenințătoare ca a unei fiare sălbatică, care voește a sfășia pe cel ce a rănit-o.

În paroxismul dar al furiei sale, se repezi în camera ospățului și puindu-se față'n față cu ingratal său fiu, zise: «Ce nu mă mai cunoști, fiule? Acest trup uscat de bătrânețe și de sărăcie; nu este el care 'i-a dat viața? Aceste mâni sbircite de muncă, nu sunt oare ele care te-a mângăiat în copilăria ta, și 'i-a pus în mână condeiful care te-a procopsit și a câștigat aceste bogății? Nu te gândești nenorocitul că săvârșești un păcat osândit de legile firei și de obiceiurile politicești? Iuda a vândut pe învățătorul său, dar nu s'a lepădat de tatăl său! Rîul cel mareș și încongiurat de verdeață, tăgăduiește el oare umilitul

«isvor din care își are începutul? Încă o dată, te rog fiule, vino în brațele mele să te sărut, și să îți dau bine-cuvântarea mea cea mai după urmă, căci sunt bătrân și poate să mor fără să te mai văd!»

Păturică care nu vedea în acele momente de cât umilirea sa în fața celor mai de frunte boieri ai Domniei, porunci de al doilea și cu mai multă asprime casă l' scoață afară din casă.

Bătrânul văzând atâta împetrire de inimă zise cu un aer profetic: «Dumnezeu care cunoaște și vede toate, să nu îți ajute fiu blestemat ce ești! El care te-a înălțat atât de mult, te va pogori mult mai jos de cât unde te afla. Aceste bogății câștigate prin nelegiuiri, și le va risipi, cum risipește vântul praful de pe arie. Cum mă gonești tu pe mine, să te gonească ângerul Domnului în toată viața; să nu aibi prieteni în nenorocire, să umbli din casă în casă cerșind pâine ca să îți astîmperi foamea și o treanță ca să îți acoperi goliciunea; să lingusești toate tarafurile, și toți să îți bată joc de tine. În chinurile boalei tale, să nu aibi pe nimeni care să te mângâie, și în vedeniile tale să îți stea înainte toate fără de legile tale. Amin. Fie, fie!..»

După ce bătrânul rosti acest teribil blestem, puse mâinile la ochi și eși din casa fiului său cu repeziciune; iar Păturică își continuă ospățul fără să se turbure cât de puțin de amarele imprecățiuni ale părintelui său.

El se ocupă acum de noile sale cunoștințe și de folosul ce putea să tragă dintr'ânsele; dar tocmai pe când se ridica cu ambițiunea până la cele mai înalte demnități ale țării, un nor politic veni să întunece puțin soarele speranțelor sale.

Încă de la anul 1814, Nicolae Scufu grec din orașul Arta (în Pelopones) și Riga Palamide, formaseră o societate cu scop de a pregăti pe greci pentru liberarea patriei lor. Această societate își avea corespondinții și comitetele lor în Odesa, Kișinev, Galați și București 1).

Membrii comitetului din București cunos-

când însemnatele servicii ce ar fi putut să aducă Alecu Vodă Șuțu revoluțiunii grecești, îi propuseră să intre și el în societate, dar Șuțul refuză. Prin această conduită neașteptată a principelui, secretul societății putea să fie descoperit, și s'ar fi pus în pericol viața celor mai însemnați bărbați ai mișcării. Mijlocul dar cel mai propriu, spre a evita această nenorocire, fu înveninarea lui Vodă Șuțu, la 19 Ianuarie 1821 prin doctorul Cristali medicul seu particular.

Acest eveniment de și contraria oare cum planurile ambițioase ale lui Păturică, dar el în loc să dispere, așteptă cu sânge rece prefacerea ce putea să ia lucrurile: și fiind că nu putea să prevadă cele ce erau să se întâmple, lingușia pe toți fără excepția ca să își facă popularitate.

Revoluția lui Tudor Vladimirescu, ce izbucni a doua zi după moartea lui Șuțu, părea venită într'adins ca să dea ocaziune lui Păturică a arăta lumii duplicitatea și lașitatea caracterului său. El se gândi foarte mult asupra acestei mișcări, iar mai cu seamă asupra foloaselor, ce ar fi putut trage dintr'însa. Ast-fel dar, pe cât timp revoluțiunea se compunea din Tudor Vladimirescu, Macedonski și câți-va panduri, el ținea de partidul boierilor, și calomnia împreună cu dînșii pe acei bravi cari își pericolasau viața spre a da țării drepturile ei cele vechi, iar după ce revoluțiunea triumfă și sili pe boieri a o recunoaște și a i jura credință, atunci Păturică deveni cel mai ferbinte apărător al ei și o exploată cât putu mai bine; dar intrarea lui Ipsilant în țară și proclamațiunea lui cea măreață făcu pe ciocoi să își schimbe politica. Ipsilant în țară!.. zise ciocoiul în sine; un fecior de Domn cu o mulțime de viteji după dânsul și ajutat de muscali! Asta este o minunată întâmplare, și caută să mă folosesc de dânsa. O să mă scriu între mavrofori! Dar bine ce va zice Tudor când va afla? Ce vor zice atâți prieteni ai mei ce se află intrați în oștirea lui? E! și ce mă

1). Vezi Istoria principatelor dunărene de Palauzof, și Isto ia revoluțiunii grecești de Ioan Filimon.

pasă mie de dânsii? Ei sunt niște calici care s'au sculat cu răsmiriță împotriva împărăției, ca mâine vin turcii și îi risipesc ca pe puii de potârniche; în vreme ce Ipsilant deși este și el apostat, dar este sprijinit de prea puternica împărăție a Rusiei. O isbândă să facă numai și pare că l'văz Domn în țară și răsplătind cu galantomie pe toți care l'au ajutat. Mă voi duce dar la dânsul și voi părăsi pe acești calici ce cântă toată ziua: »Ah! sabia lui Traian într'o mână de Român« și le chiorăe mațele de foame.

După ce ciocoiul se împacă cu conștiința sa în privința lașității ce voia să comită, și dupe ce își făcu toate dresurile cu unul dintre consuli, porunci să înhame armasarii la butcă, și se duse la Colintina ca să se prezinte inaintea lui Ipsilant.

Trecuseră două ore de când el aștepta rândul de a intra la prințul; dar acest timp nu'l perdu în darn, căci legă relațiuni de prieteșug cu Căpitan Iordache. Constantin Duca și Vasile Caravia.

În momentul însă când el oferea acelor tâlhari de drumuri ziafeturile cele mai delicioase ca să dobândească favoarea lor, și printr'ansa pe a lui Ipsilant; ușa camerei de audiență se deschise, și eși secretarul principelui, carele făcu semn lui Păturică să intre în lăuntru.

Ciocoiul își scoase cismele cele de saftian roșii și rămâind numai cu meșii, își puse o păreche de papuci galbeni de Țarigrad, își strânse giubeaua la pept și intra în camera lui Ipsilant, unde dupe ce făcu câte-va complimente pline de lingușire, voi să sărute haina principelui, dar fiind că principele refuză cu delicateță acest act înjositor, ciocoiul sărută ciucurii patului pe care ședea fanariotul.

Săvârșindu-se această ceremonie. Păturică se trase puțin d'andaratele și luând o pozițiune umiltoare zise:

— »Să trăești Măria ta întru mulți și fericiți ani! Eu sunt Stolnicul Dinu Păturică Hale Ispravnic de străini, și am venit să mă închin Măriei tale ca o slugă plecată ce sunt, și să primesc strălucitele porunci ce te vei

milostivi a'mi da...

Fanariotul fiind informat foarte bine despre Păturică, se uită drept în ochii lui, și dupe ce și termină observațiunile sale fizionomice, zise cu un zimbet rece și ironic:

— »Am auzit, archon Stolnice, că ești om deștept și cu pricepere în treburile țerei.

— »Laude Măria ta; fac și eu ce pot ca un om mic ce sunt.«

— »Am mai auzit că... dar asta nu e treaba mea; se zice iarăși prin lume că, fiind Sameș la Hătmăniă, s'ar fi pierdut o peatră verde de mare preț; dar nici asta nu mă privește.

— »Nu crede Măria ta! astea sunt defăimări ce vin din pismă, căci am prea mulți vrăjmași.«

— »Ai dreptate archon Stolnice, tot ce e mare e pizmuit. Dar să lăsăm la o parte toate acestea, și să vorbim ceva despre interesele noastre. Te rog citește acest răvaș, și de odată îi dete o bucată de chârtie strînsă în formă de răvaș.

Păturică privi răvașul și recunoscă forma de scriere a unuia dintre consuli puterilor străine.

— »Citește-l archon Stolnice, nu te sfi, zise Ipsilant văzând pe ciocoiu încurcat.

Păturică deschise de al doilea răvașul și citi frazele acestea:

Ilustre Principe!

«Cunoscând greutatea misiunii ce aveți «a împlini, cred că vă aduc un mare serviciu, recomandându-vă pe Stolnicul Dinu Păturică, carele prin iscusința și cunoștințele ce are despre trebile țerei, vă poate ajuta în multe împrejurări. El trebuie să vie astăzi sau mâine pe la Înălțimea Voastră. »căci l'am vestit prin osebit bilet din parte-mi. Informațiunile ce vi am dat în trecut, zile despre acest boier; sunt destul de precise, rămâne la Înălțimea Voastră să profitati de marile lui talente.»

sunt al În.

N.

Acest răvaș răspândi multă lumină asu-

pra neînțelesei pozițiuni în care pusese Ipsilant pe Păturică prin mușcatoarele lui cuvinte. Ciocoiul înțelese imensele foloase ce putea să tragă, servind interesele capului eteriei grecești. Strânse dar răvașul și îl dădă cu mult respect în mâna prințului, carele dupe ce îl rupse în mici bucăți zise:

— »Ei bine archon Stolnice, eu am să îți împărtășesc o taină care poate să te ridice la mărire și bobăția, dacă mă vei sluji cu credință, dar care negreșit te va perde dacă mă vei înșela sau mă vei vinde; ai auzit?

— »Spune-mi, Măria ta, ce am de făcut și răspunz cu capul, că nu vei fi nici înșelat nici vëndut.«

— »Ascultă archon Stolnice. Cunoști pe Domnul Tudor?»

— »Îl cunosc Măria ta.«

— »Îl cunoști bine?»

— »Foarte bine, Măria ta.«

— »Spune-mi dar, ce fel de om este?»

— »Este viteaz și drept Măria ta.«

— »Astea sunt darurile ce poate avea, eu voi să aflu cusururile lui.«

— »Are și cusururi.«

— »Care sunt acele cusururi, spune-mi?»

— »Este mândru și furios la mânia.«

— »Aste-mi place; dar ia spune-mi, iubesc banii?»

— »Nici de cum Măria ta.«

— »Dar muerile?»

— »Nici pe dânsele.«

La aceste cuvinte, prin care Păturică fără voia sa făcea panegiricul omului pe care voia să îl vândă, Ipsilant rămase uimit. Viteaz! zise fanariotul în sine; drept! ne iubitor de bani și de femei! Iată calități care poate să facă dintr'ansul un Caton, un Brutus. Prin vitejie el își va face un nume mare în toată țara! prin dreptate va dobândi iubirea norodului; el dar va fi mare și puternic! iar eu voi fi mic! Eu Alesandru Ipsilant, fiu de principe și general de brigadă; eu care am stat cu capul ridicat înaintea lui Napoleon; eu care nu am tremurat în fața morții. ce venea asupra-mi din milioane de guri vărsătoare de foc; să mă văz silit a pleca capul înaintea lui Tudor? asta-i cu neputință! Ce

voi face dar? voi porni numai de cât la Cotroceni, ca să smulg din peptul și inima protivnicului meu acele virtuți care astăzi chiar îl fac mai iubit și mai respectat de cât pe mine!.. Dar bine, eu am jurat ca să mă lupt împotriva necredincioșilor! iar nu se vârs sângele creștinilor!

După ce trecură aceste gânduri sinistre, ce sfășiau fără milă pe fanariot, o liniște se răspândi pe fața lui, și un zimbet ușurel se arătă pe buzele sale.

Păturică, care esaminase cu multă luare aminte fața fanariotului, știa acum ca și dânsul care erau pasiunile ce-i sfășiau inima, cu toate acestea el sta în picioare nemișcat ținând într'o mână ișlicul și cu cea-l-altă giubeaua strânsă la pept, fără să lase a se vedea pe fața sa de cât nepăsarea și nevinovăția reproduse cu cea mai mare fineță.

— »Ei bine, archon Stolnice, exclamă fanariotul, îmi spuneai că Domnul Tudor este cam furios?»

— »Ba furios cum se cade, el șocotește pe om ca pe un puț de vrăbiă.«

— »Ce spui archon Stolnice, să fie oare adevărat cea ce zici?»

— »Chiar ei a spânzurat pe unul din cei mai de frunte viteji, numai și numai pentru că s'a dus cu vre-o câțiva neferi și a spart o cârciumă din Dealul Spiri.«

— »Și l'a omorât ai?»

— »Ca p'un puț de găină, Măria ta.«

— »Ei bine, ce zice oștirea lui despre aceasta?»

— »Nemuțumirea se vede zugrăvită pe toate fețele, dar nu cutează nimeni să-i facă băgări de seamă.«

— »De ce?»

— »Fiind că se pomenesc cu găziii lui eștiți ca din pământ, și totul se isprăvește într'o clipă.«

Ipsilant se puse iarăși pe gânduri. De astă dată însă fața lui era acoperită de o veseală sinistră; el se sculă dupe pat, și netezindu-și cât-va mustățile, zise lui Păturică:

— »Ascultă archon Stolnice, dar bagă de seamă la cea ce am să îți spun, căci d'aci atârnă fericirea și nenorocirea ta.«

— »Ascult Măria ta,«
 — »Două săbii pot să intre într'o teacă? I«
 — »Nu Măria ta.«
 — »Dar o țară poate fi stăpânită de doi
 domni de odată?«

— »Nici asta nu se poate, Măria ta.«
 — Ei bine! țara Românească are astăzi
 doi Domni sau cel puțin doi pețitori la
 Domnie: unul este Tudor și cel-l-alt sunt
 eu. Mă înțelegi?

— »Te înțeleg, Măria ta.«
 — »Unul dar dintre noi trebuie să peară.«
 — »Și cel care trebuie să peară, este Tu-
 dor, Măria ta?«

— »El însuși, și aceasta o cer de la tine.
 Răvașul consolului zice curat că ești cel mai
 întreprinzător și măi îndemnatic dintre bo-
 erii; fă-mi dar această slujbă și te voi face
 cel mai bogat dintre toți.«

— »Gata la poruncă Măria ta, dar n'ar fi
 rău să-mi arăți și mijloacele prin care să pot
 săvârși această mare faptă.«

— »Mijloacele zici? dar tu însuși mi ai
 spus că el este mândru și nesocotit la mâ-
 nie. Strămoșul nostru Adam a pierdut raial
 numai pentru nerăbdare; de ce dar Tudor
 să nu-și peară căpul, când are două din cu-
 sururile cele mai de căpetenie?«

— »Te înțeleg Măria ta.«
 — »Du-te dar în lagărul lui, și îndeamnă
 pe unii din ostași la nesupunere, iar pe al-
 ții la jafuri și silnicii; apoi fă ca să le afle
 Tudor pe toate acestea; și fii sigur că cu
 cât spânzuratorile se vor îmulți în lagărul
 lui, cu atât noi vom isbuti măi bine. Cu-
 noștii puterea mea, știi că sunt ocrotit de
 marea împărăție; lucrează pentru mine și
 norocirea ta e făcută.«

— »Să trăești Măria ta, exclamă Păturică
 făcând o temenea până la pământ, dar ași
 vrea să știu și eu plecatul mării tale rob,
 cu ce o să mă aleg din toate acestea? Mă-
 ria ta ești luminat și cu praxis și scii măi
 bine de cât mine prin câte primejdii am să
 trec eu nemernicul, ca să săvârșesc porun-
 cile Măriei tale.

Ipsilant se gândi puțin, apoi luă pana în
 mână și scris pe o coală de chârtie cuvîn-
 tele acestea:

»Eu Alesandru Ipsilant principe de nas-
 cere și general de brigadă al nebiruitei oș-
 »tiri rusești, mă îndatoraz să răsplăti pe bo-
 »erul român Stolnicul Dinu Păturică, pentru
 »slujbele săvârșite de dânsul eteriei elinești,
 »numindu-l de o cam dată Ispravnic peste
 »două județe din cele ce se află acum în
 »stăpânirea mea; iar dacă milostivul Dum-
 »nezeu îmi va ajuta să stăpânesc țara în-
 »treagă, îl voi face Caimacam al Craiovei.«

A. Ipsilant.

— »Ține chârta aceasta și silește-te cât
 vei putea să împlinești poruncile mele, iar
 când lucrul va fi săvârșit, vino eu dânsa să-ți
 ei răsplătirea.«

Păturică sărută mâna fanariotului și se re-
 trase.

CAPITOLUL XXIX.

Un suflet nobil.

La estremitatea despre miază-noapte a ma-
 halalei Oțetarilor, era pe timpii lui Caragea
 o uliță infundată, strêmță și neîncetat plină
 de noroi. În acea uliță se aflau măi multe
 căsuțe învelite cu trestie, în care locuiau
 numai sacagii și căruțași. În mijlocul acestor
 bordeie mizerabile era o casă, care prin ar-
 chitectura ei de ordin otoman și prin mica
 grădină compusă din arbori roditori și flori,
 atrăgea foarte mult băgarea de seamă a tre-
 cătorilor

Curtea acestei case era îngrădită cu uluci
 de stejar ascuțite la vîrf și foarte înalte, iar
 în partea despre fațada uliței, avea parmac-
 licuri cioplite și așezate cu mare gust. În
 mijlocul îngrădirii era o poartă cu două
 canaturî, învelită cu streășină de uluci mă-
 runțele, ca să o apere de stricăciunea ploilor.
 În vârful aceluî înveliș erau doi căpri-
 ori în formă de sceptru, având fie-care la
 estremitatea de sus câte un zocoș lucrat în
 lemn foarte gros, iar pe fațada stălpilor e-
 rau sculptați doi șerpi ținând câte un măr
 în gură.

Casa era de zid cu un singur etaj și îm-
 părțită în două camere și un pridvor. Înve-
 litoarea ei era de olane, iar la cele două

puncturi unde se unesc doliile, avea câte o bășică de pământ smântuită cu vârful în formă de pasere.

Ușa principală, ce conducea în lăuntru casei era compusă din mai multe bucăți de lemn lustruite cu rândeaua și legate de căptușala principală prin cuie de fer alb cu capetele rotunde și lustruite.

Lângă pridvor era o grădiniță compusă din câte-va vițe legate în formă de boltă, un corcoduș, doi zarzări și câți-va persici, printre care era câte-va brazde despărțite între dâensele de bucăți mici de cărămizi foarte frumos așezate. Aceste brasde erau pline de Garoafe sălbătice, Ochiul boulu, Lemnul Domnului și Limba melușelului¹⁾; iar pe lângă îngrădirea de trestie a micii grădini și pe prispa caselor erau așezate o mulțime de oale cu Maghirani, indrușaimi și alte flori scumpe după atunci. În unul din colțurile curții era un puț cu roată, lângă care se formase un lac de apă, ce servea de scaldătoare câtor-va rațe românești și lesești.

Interiorul caselor era ast-fel aranjat: una din cele două camere, servia drept cămară pentru conservarea proviziunilor, iar cea de a doua, destinată pentru locuință, era pardosită (pavată) cu cărămizi vopsite cu vopsea roșie și avea două paturi turcești acoperite cu saltele, perne și macaturi de cit. Aproape de ferestre era o masă de brad acoperită cu o pânză albă cu marginile de borangic galben, pe care erau puse câte-va cărți una peste alta, chârtie de scris și o pereche călimări de alamă; iar sub această masă se vedea un ișlic învelit în hârtie groasă, o pereche cisme turcești de saftian roșu și o strachină cu ouă.

Pe perețele despre răsărit erau două icoane așezate pe o bucată de stofă. Lângă dâensele se afla o sticlură cu aghiasmă, un mânuchiu (buchet) de busuioc uscat și câte va spice de grâu; iar în fața acestor obiecte de devoțiune, era spânzurată o candelă ce

ardea neîncetat dând o lumină slabă și melancolică. Tavanul acestei camere era de grinzi și uluci de stejar frumos lucrate. Lângă un alt părete și cam aproape de tavan, era o culme pe care steteau atârdate: un anterior, o giubea blănită, niște ciacșiri de șal roșu și câte-va rochi. Osebit de aceste mobile, ce indicaram, mai era în acea tă cameră o ladă de Brașov, câte-va urcioare cu apă de băut și o sobă oarbă, d'asupra căreia era pusă o tavă cu tacâmul dulceții și al cafelei; iar în firidile de jos se vedeau câte-va gheme de lână și o donicioară cu fuse.

În unul din cele două paturi zăcea un om ca de patru-zeci și cinci de ani, dar care după sbârciturile feței și perii capului cei cărunți, semăna să fie de o etate mult mai înaintată. Acest nenorocit avea capul rezimat pe o pernă și părea adâncit într'un somn foarte greu.

Lângă pat ședea o femeie bătrână, care se îndeletnicia făcând colțșori și bibiluri de mătase la peptii și mânecile unei cămăși, ațintând din când în când ochii asupra suferindului.

Era pe la nouă ore din noapte. Tristul cadru ce puserăm înaintea lectorilor noștri, fiind luminat numai de palida lumină a candelăi, devenia mult mai atingător și mai interesant. În momentul însă când bătrâna se silea să alimenteze slaba lumină a candelăi ca să poată lucra mai cu spor, se auzi câte-va lovituri în poarta curții. Bătrâna se duse să deschiză, și după câte-va momente se întoarse împreună cu un june frumos, bine îmbrăcat și cu ochii plini de o bunătate ângerească.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE

La Revue des Journaux et des livres, este o revistă ce apare la Paris, de mai mulți ani, și care are calitatea d'a conține cele mai însemnate producțiuni literare, extrase din ziarele, revistele și cărțile cele mai reputate ale Franței. E ca un fel de album, în care găsești câte cava de mai toți autorii contemporani ai Franței. Recomandăm cititorilor noștri, cu deosebire, colecțiunea anului deja expirat 1887, — care formează un volum de aproape 850 pagini mari,

¹⁾ Nume de flori ce se cultivau pe atunci și chiar acum prin grădinile meseriașilor.

— legat luxos și care ar putea servi de minune ca dar pentru anul nou. Acest volum, pe lângă nenumărate poezii, cronici, varietăți, chestiuni științifice, curiosități, reviste, etc. mai conține trei romane complete și peste 165 *nuvele* din cele mai frumoase.

Aceea ce e surprinzător, este că conține prea mult și prea distra țioasă materie pentru micul preț al volumului.

Abonații noștri care doresc să aibă sau să ofere cui-va această interesantă colecțiune, pot trimite administrației „Revistei Literare“ suma de 14 lei în aur plus un leu taza mandatului și a cererei la Paris, — și în 8 zile o vor primi pe adresa ce vor arăta.

La Revue Litteraire et Artistique, ce apare la Paris, sub direcțiunea d-lui Jean Berge, No. 69 pe Ncembre, are următorul sumar: *Bulletin Politique, Quinzaine Parisienne, Coin de nature, Les épopées rustiques, Le Surmenage intellectuel, Chronique littéraire, L'art à Paris, Quinzaine Théâtrale, Chronique de Partout, Mouvement des Livres.*

Apare de două ori pe lună. Abonamentul pe an 17 fr. și 50 bani. Administrația: rue des Jeuneurs 14 Paris.

Resunet, la *Restaurarea Marelui clopot al Mitropoliei*, este titlul unei lucrări în versuri a Sf. Sale Preotului G. Floru.

La réforme électorale. Sub acest titlu a apărut o importantă lucrare a d-lui Adolphe Houdard, — editată de librăria Leon Vanier (19 quai Saint-Michel, Paris). Autorul arată că în urătura politiceii actuale este daterită, pe de-o parte, modulul cu care se fac alegerile, ce favorizează opiniunile radicale în defavoarea celor moderate. El indică în mod clar un regim electoral simplu și practic, capabil de a remedia această stare de lucruri, asigurând fie-cărei părți legitimitatea reprezentațiunei.

Toți aceia care se interesează de viața politică a țrei, și doresc s'o vază renăscând în liniște și ordine, toți acei care doresc așezământul unei lumi de votațiune dând o repartațiune mai dreaptă de reprezentanți, vor ceti cu folos această broșură, inspirată de o cugetare foarte justă și foarte practică tot de-odată.

Prețul 1 franc. A se adresa direct librăriei editoare, la Paris; sau la librăria Haiman Calea Victoriei 74, București.

RECREAȚII

Deslegările din No. 22

No. 9. — PROBLEMA:

- 1). 36 kilometre pe fie-care zi
- 2). 432 kilometre, distanță de parcurs.

Dintre 172 deslegători, au trimis soluțiunea adevărată, numai d-nii: Hergot, profesor.—Nicolae I. Negulescu—M. Leotey—Apton Vürfel S. Eisemberg—Petre Steriu—Rachel Schor—Haxi Bechor—Ionescu—G. Schina—Nicolae Rosetti — M. Lövensohn, — Mihaș G. Turbure—Simeon Potamian—Dimitrie D. Marinescu — G. Monteoru—Emanoil Bogdan—Kricor Murad—Mircuș Enric—Volf Abasohn—Vasile Petrescu—D-șora M. Petrescu—D-na Maria Ionescu— D-șora Dorotea Ionescu.

Premiul a fost câștigat de d-nul Nicolae Rosetti din strada Polonă No. 24 bis București.

RECREATOR.

CORESPONDENȚA NOASTRĂ

D-lui G. I. — *Brăia.* Și de astă dată cemitetul a fost crud. Scriți mai des: poate veți reuși.

D-lui P. El. — *Paris.* In curând vom începe ilustrațiunile. Rspunde dacă afacerea e terminată.

D-lui D. St. — *Liège.* In numărul viitor, loc rezervat. Trimiteți să sosească la timp.

D-lui M. Dem. — *Pitești.* Or diacon, or economist alage!

D-lui St. I. Ch. — *R-Vâlcea.* Trimeteți dacă aveți ceva gata.

D-lui S. L. Ruj. — *Piatra.* In curând veți primi instructiunile comitetului.

D-lui Pal. — *Tulcea.* Și d-tră asemenea.

D-lor abonați—în Tard. D-nii abonați care și schimbă adresele, sânt rugați a le comunica administrației; contrariu nu răspunde de neprimirea numerilor.

D-nii abonați, care nu primesc revista la timp sânt rugați, a ne face cunos. ut spre a reclama direcției Poștelor.

D-nii abonați rămași în urmă cu abonamentul, dacă nu și vor achita conturile până la 1 Decembre, vor fi reformați și dați judecâtei pentru abuz de... politete. Acei care și vor achita abonamentul până la acea dată, vor primi ca dar.... o chitanță subscrisă și sigilată în regulă.

D-lor colaboratori, — *in Capitală.* In fie-care Lună seară, comitetul Revistei Literare, ține intruniri, în localul redacțiunei din str. Biserica Eni No. 12. Ori cine are articole de publicat se poate prezenta la comitet, spre a le ceti.